

HUMUS

Vorig jaar is op een vruchtbaar plekje in de mensheid een nieuw humanistisch plantje ontkiemd. Een groep jongeren, gewoon ontzet door de absurditeit van een wereld, waarin zij nog een heel leven vóór zich hebben, werkt actief aan mogelijkheden om als echt mens te kunnen leven. Als symbool kiezen zij HUMUS, dat is vruchtbare bodem. Na de start in Amsterdam hebben zich op vele andere plaatsen Humus-werkgroepen gevormd. De Humus-werkgroepen streven naar een Nieuw Humanisme, dat zij willen omschrijven met de volgende stellingen:

1. De humanistische mensvisie is een visie op de mens vanuit zijn mogelijkheden en niet vanuit zijn feitelijk gedrag.
2. De humanistische visie op de mens is een totaalvisie en niet een die slechts aspecten van het menszijn benadrukt.
3. Het humanisme erkent als fundamenteel mensenrecht het recht van de mens op zelfontplooiing. Voor iedere mens geldt dat hiervoor eerst de fysiologische behoeften en de behoefte aan zekerheid en sociale erkenning bevredigd moeten zijn.
Dat zijn dus evenzeer fundamentele mensenrechten.
4. In deze maatschappij zijn de behoeften aan zekerheid en sociale erkenning niet bevredigd, a. door de dreiging van de atomaire oorlog en b. door het competitie- en concurrentiesysteem van het moderne kapitalisme.
5. Het humanisme is gericht op maatschappijverandering.
6. Bij de humanistische (totaal)visie op de mens horen begrippen als bewustzijn, liefde, geluk, vrijheid en bezinning.
7. Het humanistische denken gaat uit van het a priori, dat de mens zich kan ontplooiën tot grotere vrijheid ondanks de neiging tot inkapseling van de maatschappij.
8. De humanist zal interne tegenstellingen in zijn denken toelaten en op een creatieve wijze omgaan met conflicten."

HUMUS is aangesloten bij het Humanisties Jongeren Centrum. Wie mee wil doen: Humus, p/a HJS, postbus 4098 te Amsterdam.

Humanistisch Verbond - Amsterdam spreekt zich uit over Schiphol

Aangezien het wel op de weg ligt van een levensbeschouwelijke organisatie aandacht te besteden aan het welzijn van de bevolking heeft een werkgroep van het Humanistisch Verbond te Amsterdam zich bezig gehouden met het onleefbaar maken van grote woonwijken door de geluidshinder van Schiphol. De werkgroep kwam tot de konklusie, dat verdere uitbreiding van Schiphol onaanvaardbaar was. Aangezien echter erkend moest worden, dat toekomstige uitbreiding van het luchtverkeer onvermijdelijk was, gaf de commissie als meest geschikte oplossing aan de spoedige aanleg van de tweede luchthaven in de Markerwaard.

De konklusie van de werkgroep, waar het bestuur van de afdeling Amsterdam zich bij aansloot, werd ter kennis gebracht van de actiegroep Schiphol-Stop.

HUMANISTISCHE STICHTING HUISVESTING BEJAARDEN

De H.S.H.B. is opgericht door het Humanistisch Verbond, Humanitas en De Vrije Gedachte, die nog altijd de bestuursleden aanwijzen. Het doel is het bevorderen van de tot standkoming van bejaardentehuizen op humanistische grondslag, in het bijzonder ten behoeve van die bejaarden, die niet geacht willen worden tot enig kerkgenootschap te behoren. In ruim twintig jaar gestadige arbeid is er door de H.S.H.B. wel iets tot stand gebracht! De H.S.H.B. verleent diensten aan zestig plaatselijke stichtingen, er zijn twintig bejaardentehuizen in gebruik met 3162 verzorgingsbedden, 100 verpleegbedden en 503 bejaardenwoningen.

Aan reeds gereed gekomen huizen en huizen in aanbouw draagt de H.S.H.B. thans zorg voor een investeringsprogramma van ruim vijfhonderd miljoen gulden! Het zal stellig elk lid van de humanistische beweging in Nederland genoeg doen daar een stukje medeverantwoordelijkheid voor te kunnen dragen.

Inlichtingen: H.S.H.B., Joh. Vermeerplein 1 te Amsterdam.

Opbrengst speciale acties

In april heeft het bestuur van de afdeling Zaanstreek een oproep gedaan aan alle afdelingen een speciale aktie te ondernemen om het tekort op de begroting voor 1971 weg te werken. Onder het motto: „Bliksem-aktie Humanistisch Verbond” leek dat met een bedrag van f 10,— per lid best uitvoerbaar. De aktie van de afdeling Zaanstreek was enkele maanden daarvoor reeds vooraf gegaan door een oproep van de heer Recourt uit Den Haag onder het motto: „Er is geen tekort”.

Beide akties hebben aan stortingen via Zaanland en rechtstreeks aan het Centraal Buro een bedrag opgeleverd van f 17.000,—. Dat is een bedrag dat tegen een gat in de begroting van f 96.000,— toch duidelijk zoden aan de dijk zet.

Hartelijk dank aan alle gevers en verzamelaars.

De bespreking van het jaarverslag op het congres

Uit het kongres werden vragen gesteld over het werk van de radio- en televisiecommissie, het karakter van ons vormingswerk met volwassenen, de begeleiding van het humanistisch vormingsonderwijs en van de plaatselijke geestelijke verzorging, het instellen van een technologische sectie bij de stichting Socrates en de vorderingen van de filosofische sectie, de mogelijkheden meer aandacht te besteden aan het bevolkingsvraagstuk, het functioneren van de werkstichtingen in het algemeen, de kontakten met „De Dageraad”, de ontwikkeling van de geestelijke verzorging in de ziekenhuizen en de ontwikkelingen bij de humanistische bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden en tenslotte de uitvoering van het blad „Humanist”.

Na beantwoording van alle vragen door verschillende leden van het hoofdbestuur werd het jaarverslag goedgekeurd.

Het volgende agendapunt bestond uit een discussie van anderhalf uur over de beginselverklaring van het verbond. Na een zeer levendige discussie werd het hoofdbestuur opgedragen aan het volgende kongres een nieuwe tekst voor een ontwerp-beginselverklaring voor te leggen.

Voornaamste congresbesluiten

1 Het hoofdbestuur zal zoeken naar mogelijkheden om aan de leden bekend te maken hoeveel contributie er eigenlijk betaald zou moeten worden om de begroting sluitend te kunnen maken.

2 De afdracht van de contributie aan het hoofdbestuur wordt verhoogd van 60 tot 65%. Deze verhoogde afdracht geldt voor twee jaar. Bovendien kunnen plaatselijke afdelingen, die in financiële moeilijkheden geraken, zich tot het hoofdbestuur wenden.

3 Het voorstel om de naam „gemeenschap” te veranderen in „afdeling” werd aangenomen met 121 stemmen voor en 79 tegen. Dit betekent, dat aan het volgende kongres voorstellen zullen worden voorgelegd om op alle plaatsen in de statuten en het huishoudelijk reglement, waar het woord „gemeenschap” staat, dit te vervangen door het woord „afdeling”.

4 In het huishoudelijk reglement is nu vastgesteld, dat de vergaderingen van het kongres en van de verbonds-

raad openbaar zullen zijn.

5 Naast de gewesten kunnen ook gemeenschappen met meer dan 1000 leden, die niet bij een gewest zijn aangesloten (d.w.z. thans Amsterdam en Den Haag) twee leden kandidaat stellen voor de verbondsraad.

6 Het voorstel van de afdeling Den Haag, inhoudende dat funktionarissen in dienst van het verbond, die naar buiten optreden, alleen kunnen worden benoemd als zij lid zijn, werd verworpen met 104 stemmen tegen en 80 voor.

7 Het zal tot de taak van de plaatselijke afdelingen gaan behoren om artikelen met een humanistische inhoud aan te bieden aan de plaatselijke en regionale pers.

8 Ingeval van benoemingen in centrale functies zal het hoofdbestuur vooraf overleg plegen met het bestuur van de afdeling, waartoe de te benoemen persoon behoort.

9 Er zal meer aandacht worden besteed aan het betrekken van de leden bij het werk van centrale commissies, b.v. door middel van plaatselijke studiegroepen.

10 De verbondsraad verkrijgt de machtiging de begroting voor 1972 vast te stellen, tenzij er ingrijpende bezuinigingen worden voorgesteld. In dat geval dient een bijzonder kongres te worden bijeen geroepen.

Aktiviteiten in Apeldoorn

Ter gelegenheid van de viering van het vijftienvig jarig bestaan van de afdeling lanceerde het Humanistisch Verbond in Apeldoorn een nieuwe aktiviteit. In samenwerking met Humanitas is een informatiecentrum op humanistische grondslag opgericht, „De Brug” genaamd.

Met behulp van een over de gehele gemeente verspreid netwerk van informatie-adressen wordt aan hulpbehoevenden de weg gewezen naar de vele mogelijkheden van deskundige hulpverlening.

Een maand later verscheen het HV in Apeldoorn opnieuw met grote koppen in de plaatselijke pers, die melding maakte van een grote openbare forum en ontmoetingsbijeenkomst van Nederlanders en Zuidmolukkers, georganiseerd door het Humanistisch Verbond. Levendige discussies tussen de talrijke aanwezigen bevorderden het wederzijdse begrip.

Contributie-inning

Het was te verwachten, dat de overgang op de centrale contributie-inning niet geheel zonder moeilijkheden zou verlopen. Onze administratie is er echter in geslaagd, dank zij een bijzonder grote inspanning de moeilijkheden te boven te komen. Volgend jaar zal het stellig allemaal veel soepeler verlopen. Intussen blijkt ook de medewerking van de kant van de leden heel groot; 85% van de leden blijkt de contributie in één keer per jaar te betalen en in de eerste helft van dit jaar was reeds 75% van de totale jaarcontributie ontvangen.

Toch verzoeken wij alle leden dringend de contributie uitsluitend te betalen met behulp van de acceptgirokaart, die u van het Centraal Buro ontvangt. Zeer binnenkort ontvangt u uw acceptgirokaart voor de contributie voor 1972. U helpt ons bijzonder als u uw kaart meteen tekent en doorstuurt naar het girokantoor.

Dit nummer

Dit nummer van In en Om komt stellig veel later, dan alle lezers verwachten en uw redacteur wenselijk vindt. Het zgn. ledenwerfproject heeft na het kongres echter zoveel aandacht opgeëist, dat er helaas geen mogelijkheden waren eerder een nummer te laten verschijnen. Wel hebt u in september een informatiebrief van de voorzitter ontvangen.

Wij verwachten u in 1972 met In en Om beter te kunnen bedienen.

A. van Olst afgetreden

De heer A. van Olst uit Groningen, die op het kongres wederom als lid van het hoofdbestuur was gekozen, heeft zich na de zomer uit het hoofdbestuur moeten terugtrekken. Door veranderende persoonlijke omstandigheden kon hij niet meer voldoende tijd voor deze functie vrijmaken.

HV-Kalender

Helaas zullen wij voortaan zonder HV-kalender moeten leren leven. De produktiekosten van een goede eigen kalender zijn geleidelijk aan zo hoog geworden, dat het niet meer mogelijk is een eigen kalender tegen een redelijke prijs aan onze leden aan te bieden. Daarom is besloten aan de traditie van een HV-kalender een eind te maken. Waarschijnlijk vindt u wel een ander middel om het voortschrijden van het jaar een beetje in de gaten te houden.

Vergadering Verbondsraad

Op 30 oktober jl. werd de eerste vergadering gehouden van de Verbondsraad na het kongres van mei. Na bespreking van een aantal zaken over de automatisering van de ledenadministratie en de contributie-inning, het verminderen van de activiteiten van onze boek- en brochurehandel omdat het onmogelijk is deze afdeling rendabel te maken, het kontakt met onze plaatselijke afdelingen, de wijze waarop de leden van de Verbondsraad hun taak kunnen uitoefenen en de vraag of en hoe het HV zou kunnen meewerken aan de aktie van Marcel van Dam ter leniging van de woningnood werd uitvoerig aandacht besteed aan de resultaten van de activiteiten, die waren gericht op het ontwerpen van een ledenwerf-aktie.

Zoals bekend is er door een lid een groot bedrag beschikbaar gesteld speciaal bestemd om de ledenwerving voor het HV goed ter hand te nemen. Alvorens zonder meer een aktie te gaan uitvoeren lag het echter voor de hand de vraag te stellen wat de oorzaken waren van de stilstand in groei van het HV. Uit de bezinning op deze vraag kwam de opvatting naar voren, dat een goede ledenwerfaktie pas ter hand genomen kon worden als er eerst een ingrijpende vernieuwing van het werk van het HV tot stand was gebracht.

Aan een ontwerp hiervoor is vanaf april 1971 zeer intensief gewerkt door alle funktionarissen plus een viertal leden van het hoofdbestuur.

Om te beginnen werden als fundamentele uitgangspunten gesteld:

- a. Het HV wil maatschappelijke humaniseringsprocessen aanmoedigen,
- b. Het HV streeft zelf ook naar een meer maatschappelijke opstelling,
- c. Het HV wil duidelijker herkenbaar zijn,
- d. We moeten goed duidelijk maken waarom we doen wat we doen en
- e. We aanvaarden een verscheidenheid van opvattingen binnen het HV.

Vanuit deze uitgangspunten werd een omvangrijk geheel van activiteiten ontwikkeld, dat gericht was op het aanpakken van bepaalde maatschappelijke problemen. Daarvoor zou in de eerste plaats met behulp van de plaatselijke afdelingen een antennesysteem worden opgebouwd, dat gericht zou kunnen zijn op het ontdekken van konkrete problemen in de samenleving. Uit hetgeen op die antenne zou worden ontvangen zou een kernprobleem worden gekozen, waaraan plaatselijke werkgroepen zouden gaan werken, zoveel mogelijk in samenwerking met anderen.

Bij dit alles werd tevens de vraag onder ogen gezien: hoe komen we tot een optimale samenwerking van de gehele organisatie, met inbegrip van een goed samenspel tussen hoofdbestuur en funktionarissen?

In het kader van het tot ontwikkeling brengen van deze plannen is door een groep funktionarissen een proef genomen in Gouda. Het doel van deze proef was na te gaan wat er precies gebeurt als het Humanistisch Verbond in een bepaalde plaats in samenwerking met anderen konkrete maatschappelijke problemen gaat helpen oplossen, gericht op humanisering van de samenleving.

Tenslotte moet worden vermeld, dat de ontwikkeling van het gehele projekt ernstig werd gehinderd door het feitelijke, harde gegeven, dat de financiële nood van het HV noopte tot inkrimping van het korps betaalde funktionarissen.

Na de presentatie van het gehele plan in de Verbondsraad ontstond een zeer levendige diskussie over de talrijke problemen, die het ontwikkelde plan opriep.

Helaas moest het hoofdbestuur enkele weken later vaststellen, dat het plan in de voorgelegde vorm niet uitvoerbaar was omdat het volledig beslag zou leggen op alle werkkraft van het verbond en er dus voor bestaande taken geen energie meer zou overblijven.

De volgende vergadering van de verbondsraad zal worden gehouden op 29 januari 1972. Aan deze vergadering zal de begroting voor 1972 worden voorgelegd.

HUMANISTISCH VORMINGSONDERWIJS

Na het vertrek van de landelijke consulent voor het hum. vormingsonderwijs, Jaap Koops, is het enige tijd wat stil geweest rondom deze taak van het HV. Op 20 november jl. is er echter in de fraaie zaal van het Humanistisch Centrum in Den Haag een speciale H.V.O.-dag gehouden, waar ruim veertig mensen, die bij het H.V.O. betrokken zijn, aanwezig waren onder de stimulerende leiding van mevr. dra. O. R. Varkevisser-de Boer.

Op dit moment ontvangen ongeveer duizend leerlingen hum. vormingsonderwijs, waarvan driehonderd bij het basisonderwijs. Bovendien liggen er nog vijftien aanvragen van scholen, waarvoor wij geen vormingsleider of -leidster kunnen vinden.

Uit de praktijk blijkt duidelijk, dat hier een nuttige taak voor het verbond ligt, waar vraag naar is. Dat betekent, dat wij met elkaar op zoek moeten naar mensen, die bereid en geschikt zijn om enige uren per week h.v.o. te geven. Voorts moeten wij zorgen voor een aanvullende opleiding van deze mensen en voor lesmateriaal, dat zij bij hun vormingswerk kunnen gebruiken. Bovendien ligt het in de bedoeling af en toe een landelijke konferentie te beleggen om onderlinge ervaringen uit te wisselen.

Het is duidelijk, dat er een grote groep mensen nodig is om werk tot ontplooiing te brengen. De veertig aanwezigen op 20 november waren graag bereid hun bijdrage te leveren. Maar er zijn er meer nodig!

Wie wil meewerken kan zich melden bij het Centrum voor Humanistische Vorming, postbus 114 te Utrecht.

Adhesie voor woningbouwplan van Marcel van Dam

Reeds vele jaren is de woningnood in ons land een van de grootste maatschappelijke problemen. Vooral de laagste inkomensgroepen hebben onder deze nood te lijden en de gevolgen voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de betrokkenen zijn dikwijls zeer ernstig.

De ondergetekenden hebben dan ook met instemming kennis genomen van het plan om te trachten bij de komende welvaartsstijging een half procent van het inkomen te reserveren om meer woonruimte te creëren met een voor de lagere inkomensgroep betaalbare huur. De ondergetekenden doen een dringend beroep op allen die mede-verantwoordelijkheid dragen voor het sociaal-economisch welzijn van ons volk om na te gaan in hoeverre dit plan voor verwezenlijking vatbaar is.

29 november 1971

Hoofdbestuur Humanistisch Verbond
R.K. Episcopaat
Hervormde Synode
Gereformeerde Synode

HOOFDBESTUUR

Naam:	Adres:	Woonplaats:	Telefoon:
Mr. M. G. Rood (alg. voorz.)	Koninginneweg 156	Amsterdam	020-715462
Mr. dr. H. J. Roethof (2e voorzitter)	Noltheniusstraat 11	Utrecht	030-942760
P. Spigt (2e voorzitter)	Montferlandstraat 10	Amsterdam	020-424184
Dr. A. J. Wichers (algemeen sekretaris)	Mevr. Leinweberlaan 36	Driebergen	03438-6666
Mr. A. Warburg (2e sekretaris)	Van der Aastraat 59	Den Haag	070-241396
C. Visser (penningmeester)	Haagkerslaan 32	Amstelveen	020-416220
C. Cabout	Klein Laren 26	Laren N.H.	02153-5248
Dr. E. W. Hommes	Dorpsstraat 46	Warder	02991-554
Drs. A. J. B. Hubert	Leuvensestraat 20	Scheveningen	070-551233
Mr M. Knap	Nic. Maesstraat 119	Amsterdam	020-735719
C. J. de Ronde	Vlietlaan 11	Gorinchem	01830-3502
E. L. Sleuwenhoek-Hajek	Obrechtlaan 10	Bilthoven	030-786931
Dra O. R. Varkevisser- de Boer	Ruthardlaan 27	Bussum	02159-30097
I. van der Willik	Galileïhof 8	Veldhoven	040-534398

Hoe wordt er over het Humanistisch Verbond gedacht?

Het feit, dat het aantal leden van het Nederlandse Humanistisch Verbond reeds enkele jaren zich op hetzelfde peil beweegt (rond 15.000) en er zelfs, zij het langzaam een achteruitgang valt te konstaten, is een zaak die het hoofdbestuur en ook een deel van de leden zorg baart.

Op zich zelf is het aantal leden voor een organisatie als de onze, zeker gezien in vergelijking met de andere bij de IHEU aangesloten organisaties, niet laag. Enkele jaren geleden is er eventueel een periode geweest, waarin gedurende geruime tijd geen vergroting van het ledental plaats vond, maar het is door activiteiten, vooral van de plaatselijke afdelingen mogelijk geweest hierin veranderingen te brengen.

Een grote gift van een lid, waarvan de uitgesproken bedoeling is, de gelden voor de uitbreiding van het ledental te gebruiken heeft het mogelijk gemaakt de „werving” met meer animo en hoop op sukses aan te pakken. Het hoofdbestuur meende terecht, daarbij ook lering trekkend uit de voorheen opgedane ervaring, dat deze poging ernstig doordacht diende te worden en wetenschappelijk begeleid. In dit kader werd door een medewerker van het Psychologisch Laboratorium van de universiteit van Amsterdam, de heer G. B. Kosse, een wetenschappelijk onderzoek verricht,

waarvan wij de voornaamste konklusies hieronder weergeven:

Als hoofdkonklusie uit het door de enquête verworven materiaal kan geformuleerd worden dat *het imago van het Humanistisch Verbond te vaag is*.

Sommigen denken dat het een godsdienstige groep is, terwijl een opvallende zaak is, dat het aantal leden over het algemeen veel hoger wordt geschat dan in werkelijkheid het geval is. Hetgeen overigens pleit voor de invloed die het Verbond op de samenleving uitoefent.

De leden worden voornamelijk gezien als mensen met een middelbare schoolopleiding, en van een progressieve signatuur, die bereid zijn voor de humanisering van de samenleving redelijke financiële offers te brengen. Opvallend is dat de naam Humanistisch Verbond reeds bij het vóór-onderzoek (voorbijgangers bij het station) goed bekend bleek te zijn, slechts 17% van de mannen en 27% van de vrouwen had er nooit van gehoord. Bij de verdere enquête bleek dat hier ook sprake was van een beperkter schoolopleiding.

Objectieve feitenkennis over het Verbond was matig. De antwoorden stonden niet overeen met de werkelijkheid, waarbij zeer merkwaardig was, dat een werkzaamheid als de geestelijke verzorging, die top-prioriteit in het Verbond geniet en vrijwel van af de eerste jaren van het bestaan is uitgeoefend, slechts door 3% der

ondervraagden als een activiteit van het Verbond werd gezien.

Samenvattend kan gezegd worden, dat dus de naam goed bekend was, echter kennis van de doelstellingen, het ledental en de activiteiten in geringe mate aanwezig was. Er was verder geen duidelijk geprofileerd beeld van het Verbond bij de ondervraagden, m.a.w. het was vaag. *Een gevolg hiervan was het niet-aanspreken, het Verbond vervult geen inspiratieve functie.*

Het aantal bezwaren was gering, er bestond geen duidelijk aan te wijzen antipathie, maar zodra men beter en juist is geïnformeerd stijgen de bezwaren. Als men het gevoel had beter op de hoogte te zijn, sprak men ook een oordeel uit over het nut van het Verbond en zijn bezwaren ertegen.

Bij de, op verschillende wijzen geformuleerde vragen naar de doelstellingen van het Verbond, noemde men in afnemende belangrijkheid: menselijkheid; begrip voor elkaar aankweken, zonder uit te gaan van een godsdienst; het oplossen van praktische maatschappelijke noden en een tegenwicht tegen de godsdienst. Wat men onderkend heeft is dus vrij abstract, men heeft weinig kennis van tal van wezenlijke zaken dit tot het activiteitenpakket behoren. Uit het onderzoek is niet gebleken dat er hoge drempels bestaan die het toetreden als lid zouden belemmeren. De konklusie luidt: „met name de geringe geprofileerdheid van het imago van het Humanistisch Verbond brengt met zich mee, dat er bij het publiek weinig polarisatie van standpunten kan optreden”. M.a.w. omdat het Verbond niet duidelijk weet te maken of althans niet duidelijk overkomt, wat de bedoeling is, laat het de mensen vrij onverschillig en nemen ze geen standpunt voor of tegen in. Dat klopt met de ervaring van jaren geleden, toen met name de katholieke geestelijkheid het Verbond dwong met tal van argumenten zijn standpunten uiteen te zetten. Het rapport somt een aantal redenen op, die er voor zouden pleiten dat er een goede groeimogelijkheid bestaat, zoals o.m. de uitspraak van 60% der ondervraagden, dat er in Nederland zeer veel mensen zijn die over de dingen hetzelfde denken als de leden.

Tevens meent 70% dat het Verbond een nuttige functie vervult, die gesteund behoort te worden. Daar staat tegenover, dat de meesten geen duidelijk beeld van het Verbond hebben en dat er een onbehagen bestaat over wat men als vaagheid ervaart. De behoefte om zich bij een vereni-

ging aan te sluiten bleek echter zeer gering, of, populair gezegd, men wil niet in een hok.

Het rapport konkludeert, dat er een tekort is aan informatie en dat enige facetten aan het beeld dat over het Verbond bestaat afstotend werken. Een advies t.a.v. het verdere beleid luidt, dat er een gerichte publiciteitskampagne behoort te komen om de bezwaren op te heffen. Wat het Verbond op dit gebied doet via folders, brochures, lezingen, kursussen, radio- en televisieuitzendingen zal met elkaar in verband gebracht dienen te worden, waarbij zowel de inhoud als de wijze van presentatie onder de loep genomen moeten worden.

Th.W.P.

Brief over het gevangeniswezen

Half november heeft het hoofdbestuur van het verbond een brief geschreven aan de staatssecretaris van het Ministerie van Justitie naar aanleiding van recente moeilijkheden in verschillende gevangenissen. Het hoofdbestuur dringt er op aan met spoed een grondig onderzoek in te stellen naar de gang van zaken in het gehele Nederlandse gevangeniswezen en vervolgens ten spoedigste maatregelen tot een zeer urgente vernieuwing te nemen.

Geestelijk Raadsman in ziekenhuis

Per 1 oktober '71 is de heer J. de Lege als humanistisch Geestelijk Raadsman in het Zeeweg-ziekenhuis te IJmuiden aangesteld. Zijn benoeming verdient bijzondere vermelding omdat hij de eerste full-time raadsman in een ziekenhuis is. Hij markeert daarmee een ontwikkeling die bezig is zich in de ziekenhuiswereld te voltrekken en die we in het kort zullen schetsen.

De snelle medisch-technische ontwikkeling maakt de moderne ziekenhuizen tot inrichtingen waarin de patiënt een steeds meer geperfectioneerde medische behandeling ontvangt. Dit brengt met zich mee dat hij door verschillende specialisten wordt bekeken en van de ene behandelkamer naar de andere moet. Dit heeft tot gevolg dat er minder dan vroeger een binding ontstaat van de patiënt aan een bepaalde arts en dat de patiënt meer en meer een objekt van gedifferentieerde medische handelingen dreigt te worden, waarbij zijn eigen persoonlijkheid op de achtergrond kan geraken en dat dan juist in een situatie waarin aan het inkassingsvermogen van de patiënt al extra eisen worden gesteld. De artsen, van hun kant, hebben voor een meer persoonlijk gerichte aandacht ook geen tijd. Daarbij komt nog het verpleegsterstekort en de eveneens veranderende taken van de verplegenden die zijn verschoven van een direkte, persoonlijke verzorging naar een klinisch-efficiënte werkwijze. Deze omstandigheden hebben tot gevolg dat de patiënt dreigt te vereenzamen, wat zijn genezing niet ten goede komt.

Nu begint zo langzamerhand het besef door te breken dat aan de geestelijke verzorging van de patiënten meer aandacht zal moeten worden besteed dan vroeger nodig was.

Een landelijke werkgroep, waarvan ook het Humanistisch Verbond deel uitmaakt, stelt daarom dat de geestelijke verzorging tot het normale dienstenpakket dat het ziekenhuis de patiënten biedt, zou moeten behoren en dat deze geestelijke verzorging door het ziekenhuis uit de verpleegprijs zou moeten worden betaald. Een rapport van deze werkgroep, dat bovendien door de Nationale Ziekenhuis Raad is onderschreven, spreekt van een noodzakelijke in het ziekenhuis geïntegreerde Dienst Geestelijke Verzorging.

De Lege zal nu in het IJmuidense ziekenhuis in zo'n Diens Geestelijke Verzorging mee-funktioneren, tesamen met een rk-priester en een dominee. Dit ziekenhuis is een algemeen ziekenhuis, waarin een rooms-katholieke, een protestantse en een buitenkerkelijke stichting samenwerken.

Hoewel de Lege, zoals gezegd, de eerste full-time Geestelijk Raadsman is in dit verband, mag niet onvermeld blijven dat mevrouw Vissers-Pop in de Verenigde Ziekenhuizen in Zutphen en mevrouw van Hulst-van Dijk in verpleegtehuizen in Amsterdam al op dezelfde wijze werkzaam zijn als Geestelijk Raadvrouw, maar dan voor halve dagen.

Wij wensen de heer de Lege veel goeds toe in zijn nieuwe functie.

TER DISKUSSIE:

Bij de indringende pogingen in de afgelopen maanden om te komen tot een verdere ontplooiing van het Humanistisch Verbond bleek de kern van de problematiek in het kort aldus te kunnen worden samengevat:

Kan het Humanistisch Verbond optreden zowel als geestelijk centrum en als aktie-centrum. Zo ja, waarom en waar ligt het evenwichtspunt tussen deze beide facetten?

In onderstaande beschouwing is een poging gewaagd deze problematiek nader toe te lichten en uit te werken. Wij bieden deze overwegingen aan ter discussie onder onze leden en onze afdelingen.

HET AANBOD VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

legitimatie en algemene grondslagen van programmering.

1 In elk menselijk bewustzijn ontwikkelt zich een referentiekader¹⁾, met behulp waarvan ieder mens de stroom van indrukken, die op hem afkomt, ordent, interpreteert en zijn houding er tegenover bepaalt.

Prof. dr. J. F. Glastra van Loon formuleert het als volgt: „De mens is behept met een mens-wereldbeeld. Zonder dat kan hij eenvoudigweg niet volgens enig criterium van zin, van zinvolheid, omgaan met anderen en met dingen. Een mens-wereldbeeld is nodig om zich te oriënteren in de omringende wereld, in wat we de werkelijkheid noemen, maar wat tot een werkelijkheid wordt via de interpretatie van een referentiekader, een wereldbeeld”.

En Karl Jaspers zegt: „Zu den Bedingungen des Menschseins gehört die Gestalt des gemeinschaftlichen Grundwissens als eine geordnete Totalität von Begriffen und Symbolen.”

¹⁾ dat is het geheel van kennis en waarde-oordelen, dat ik mijn geestelijk eigendom kan noemen.

2 Bij nadere bezinning ontdekt de mens in zijn referentiekader een aantal grondlijnen, die tesamen zijn levens- en wereldbeschouwing vormen. Van iemands levens- en wereldbeschouwing gaan ook impulsen uit op zijn denken en handelen. Vanuit deze functie geven wij er de voorkeur aan te spreken van een levensovertuiging.

3 In elke cultuur van enig ontwikkelingsnivo hebben de gemeenschappelijke elementen van de levensbeschouwingen van vele individuen zich ontwikkeld tot samenvattende gedachtenstelsels, geestelijke stromingen.

In alle culturen hebben deze geestelijke stromingen zich geïnstitutionaliseerd, waardoor ook de continuïteit sterk wordt bevorderd. De hoofdtaak van deze instituties is een bepaalde levensbeschouwing/overtuiging verder te doordenken, uit te dragen en over te dragen aan de volgende generatie.

4 Vanuit de klassieke oudheid heeft zich in de westerse cultuur een geestelijke stroming ontwikkeld, waarbij de mens in het middelpunt staat. Deze stroming wordt sedert het begin van de vorige eeuw aangeduid met het woord humanisme.

De inhoud van het humanistisch denken kan men kort samengevat vinden in de beginselverklaring van het Humanistisch Verbond. Meer uitgebreide beschouwingen zijn te vinden in de publikaties van of vanwege het HV, zonder overigens nog andere bronnen te willen uitsluiten.

5 Het Humanistisch Verbond is in Nederland het instituut, dat is opgericht om als primaire taak te vervullen:

„de verdieping, verbreiding en verdediging van de humanistische levensovertuiging” (art. 3 statuten). Aangezien een levensovertuiging pas **geloofwaardig** wordt door de invloed, die deze blijkt te hebben op het handelen van zijn aanhangers, zou aan bovenomschreven taak ook nog moeten worden toegevoegd dat het tevens de taak is van het HV het humanisme wààr te maken.

Voor instituten als het HV wordt tegenwoordig ook wel de naam „basisgemeenschap” gebruikt en volgens Daniël de Lange is „de essentiële taak van de basisgemeenschap: de samenkomst van bezinning en viering, en de toerusting van de leden voor een maatschappelijk handelen dat in overeenstemming is met de waarden en waarheden, die onderwerp van bezinning en viering zijn”.

6 Aangezien elk individu bij zichzelf de nauwe relatie tussen denken en handelen ervaart, worden ook instituten, waarin zich bepaalde gedachtenstelsels konsentreren, gekonfronteerd met de vraag „welke bijdrage levert het instituut aan het wààrmaken van de ideeën, die het voorstaat?”

Een kollektief handelen op grond van een gemeenschappelijk pakket van waarden en waarheden levert moeilijke problemen op. Het handelen van het individu wordt namelijk niet alleen bepaald door besef van waarden en waarheden, maar ook door zijn drift- en gevoelsleven en zijn zakelijke belangen. Bovendien laat het gemeenschappelijke uitgangspunt individuele interpretatieverschillen zien.

Desondanks moeten we proberen te doen wat van het HV verwacht wordt: óók een op de maatschappij gericht handelen.

7 Voor het HV is het bevorderen van de voorwaarden, die nodig zijn om een volwaardig menszijn mogelijk te maken, volgens de ideeën van het humanisme, zeker legitiem.

Zonder te ontkennen, dat ook anderen vanuit een andere inspiratie tot een gelijk gericht handelen kunnen komen, worden toch humanisten bij hun maatschappelijk handelen geïnspireerd door de ideeën van het humanisme. Voor humanisten geeft het humanisme zin, richting en volharding aan hun handelen. Dit leidt tot de noodzaak dit denken niet te verwaarlozen.

Het lijkt ons overigens van belang er hier op te wijzen, dat de geschiedenis wel heeft laten zien, dat het ook met pure denk arbeid mogelijk is grote maatschappelijke invloed uit te oefenen.

8 Het humanisme heeft in het HV altijd verschillende stromingen gekend.

In het begin waren dit vooral het positivistische, het religieuze en het existentialistische humanisme. De laatste jaren vragen ook het marxistische en het maatschappijkritische humanisme meer aandacht. Aan al deze stromingen dient binnen het HV ruimte voor denken en handelen te worden geboden. Daarbij zal overigens de voor het humanisme fundamentele toets der kritiek wel moeten blijven functioneren.

9 Bovenstaande overwegingen leiden tot en geven nader reliëf aan de doelstellingen van het HV, zoals deze zijn geformuleerd door de commissie beginselverklaring. De tekst daarvan luidt:

a het HV wil hen verenigen, die met de genoemde uitgangspunten instemmen.

(hier te lezen: „de uitgangspunten van het HV”)

b het HV bezint zich op de humanistische levensovertuiging en de konsekwenties ervan.

c het HV tracht overeenkomstig zijn uitgangspunten enkelingen te vormen en de samenleving te beïnvloeden.

d het HV als organisatie onderneemt of ondersteunt acties om de menselijke waardigheid te verdedigen of te bevorderen.

e het HV tracht een bijdrage te leveren tot humanisering van de samenleving en werkt daartoe samen met andere groeperingen.

f het HV geeft zich rekenschap van de functie van het georganiseerde humanisme in de samenleving.

In het konkrete aanbod van het HV dienen de in de doelstelling genoemde punten een onderling evenredige aandacht te krijgen.

J. de Leede